SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 26. maja 2011*

V zadevi C-485/07,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Centrale Raad van Beroep (Nizozemska) z odločbo z dne 1. novembra 2007, ki je prispela na Sodišče 5. novembra 2007, v postopku

Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen

proti

H. Akdasu,

H. Agartanu,

Z. Akbulutu,

* Jezik postopka: nizozemščina.

M. Basu,

K. Yüzügüllüeru,

E. Keskinu,

C. Topalogluju,

A. Cubuku,

S. Sariisiku,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, J.-J. Kasel (poročevalec), A. Borg Barthet, M. Ilešič, sodniki, in M. Berger, sodnica,

generalna pravobranilka: E. Sharpston,
sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorka,

I - 4504

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 21. oktobra 2010,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen F. Keunen in I. Eijkhout, zastopnika,

– za H. Akdasa C. de Roy van Zuydewijn, odvetnik,

– za H. Agartana D. Schaap, odvetnik,

– za M. Basa N. Türkkol, odvetnik,

– za nizozemsko vlado C. Wissels, C. ten Dam in M. Noort, zastopnice,

– za vlado Združenega kraljestva Z. Bryanston-Cross, zastopnica, skupaj z J. Coppelom in T. Wardom, barristers,

– za Evropsko komisijo M. van Beek in V. Kreuschitz, zastopnika,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 9 Sporazuma o pridružitvi med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo, ki so ga Republika Turčija na eni strani ter države članice EGS in Skupnost na drugi strani podpisale v Ankari 12. septembra 1963 in ki je bil v imenu Skupnosti sklenjen, odobren in potrjen s Sklepom Sveta z dne 23. decembra 1963 (64/732/EGS) (UL 1964, 217, str. 3685, v nadaljevanju: Pridružitveni sporazum), na razlago člena 59 Dodatnega protokola, ki je bil podpisan 23. novembra 1970 v Bruslju in ki je bil v imenu Skupnosti sklenjen, odobren in potrjen z Uredbo Sveta (EGS) št. 2760/72 z dne 19. decembra 1972 (UL L 293, str. 1, v nadaljevanju: Dodatni protokol), ter na razlago členov 3(1) in 6(1), prvi pododstavek, Sklepa Pridružitvenega sveta št. 3/80 z dne 19. septembra 1980 o uporabi sistemov socialne varnosti držav članic Evropske skupnosti za turške delavce in člane njihovih družin (UL 1983, L 110, str. 60, v nadaljevanju: Sklep št. 3/80).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (uprava zavoda za zavarovanje zaposlenih, v nadaljevanju: Uwv) ter H. Akdasom in osmimi drugimi nekdanjimi turškimi delavci migranti glede ukinitve dodatka k invalidski pokojnini (v nadaljevanju: dodatek), ki se jim je izplačeval na podlagi nizozemske zakonodaje.

Pravni okvir

Ureditev Unije

Pridružitev EGS-Turčija

Pridružitveni sporazum EGS-Turčija

3 Cilj Pridružitvenega sporazuma je v skladu z njegovim členom 2(1) spodbuditi trajno in uravnoteženo krepitev trgovinskih in gospodarskih odnosov med pogodbenicama, vključno s področjem delovne sile, s postopnim uresničevanjem prostega gibanja delavcev (člen 12 Pridružitvenega sporazuma), odpravljanjem omejitev svobode ustanavljanja (člen 13 tega sporazuma) in svobode opravljanja storitev (člen 14 tega sporazuma), da bi se izboljšale življenjske razmere turškega naroda in olajšal poznejši pristop Turčije k Skupnosti (četrta uvodna izjava in člen 28 tega sporazuma).

4 Zato Pridružitveni sporazum določa pripravljalno obdobje, ki Republiki Turčiji omogoča okrepitev gospodarstva ob pomoči Skupnosti (člen 3 tega sporazuma), prehodno obdobje, med katerim se zagotovita postopna vzpostavitev carinske unije in približevanje gospodarskih politik (člen 4 tega sporazuma), ter zaključno obdobje, ki temelji na carinski uniji in vključuje okrepljeno usklajevanje gospodarskih politik pogodbenic (člen 5 tega sporazuma).

5 Člen 6 Pridružitvenega sporazuma določa:

„Zaradi zagotovitve uporabe in postopnega razvoja pridružitvenega sistema se pogodbenici sestajata v Pridružitvenem svetu, ki deluje v okviru pristojnosti, dodeljenih s tem sporazumom."

6 Člen 8 Pridružitvenega sporazuma, ki spada pod naslov II, „Izvajanje prehodnega obdobja", določa:

„Zaradi uresničevanja ciljev iz člena 4 Pridružitveni svet pred začetkom prehodnega obdobja v skladu s postopkom iz člena 1 Začasnega protokola določi pogoje, način in časovni načrt izvajanja določb po posameznih področjih [Pogodbe ES], ki jih je treba upoštevati; to velja zlasti za področja iz tega naslova, pa tudi za vse vrste zaščitnih klavzul, za katere bi se izkazalo, da so potrebne."

7 Člen 9 Pridružitvenega sporazuma, ki spada pod isti naslov II, določa:

„Pogodbenici se strinjata, da je za področje uporabe Sporazuma brez poseganja v posebne določbe, ki bodo morda še sprejete na podlagi člena 8, v skladu z načelom iz člena [12 ES] prepovedana vsaka diskriminacija zaradi državljanstva."

8 Člen 12 Pridružitvenega sporazuma, ki prav tako spada pod naslov II, poglavje 3, z naslovom „Druge določbe gospodarske narave“, določa:

„Pogodbeni stranki soglašata, da se bosta zgledovali po členih [39 ES], [40 ES] in [41 ES], da bi postopoma uresničili prosto gibanje delavcev med njima.“

9 Člen 22(1) Pridružitvenega sporazuma določa:

„Zaradi uresničevanja ciljev [Pridružitvenega] sporazuma in v primerih, predvidenih v njem, je Pridružitveni svet pooblaščen za sprejemanje sklepov. Vsaka od obeh strank je obvezana sprejeti ukrepe, s katerimi izvaja sprejete sklepe. […]“

Dodatni protokol

10 Dodatni protokol, ki je v skladu s svojim členom 62 sestavni del Pridružitvenega sporazuma, določa pogoje, režime in časovni razpored za izvajanje prehodnega obdobja iz člena 4 tega sporazuma.

11 Dodatni protokol vsebuje naslov II, „Gibanje oseb in pretok storitev“, katerega poglavje I se nanaša na „delavce“.

12 Člen 36 Dodatnega protokola, ki je del omenjenega poglavja I, določa, da se prosto gibanje delavcev med državami članicami Skupnosti in Turčijo uresniči postopno v skladu z načeli, navedenimi v členu 12 Pridružitvenega sporazuma, med koncem dvanajstega in dvaindvajsetega leta po začetku veljavnosti navedenega sporazuma in da o sredstvih izvajanja, potrebnih za to, odloči Pridružitveni svet.

13 Člen 39 Dodatnega protokola določa:

„1. Pridružitveni svet pred iztekom prvega leta po začetku veljavnosti tega protokola sprejme ukrepe socialne varnosti za delavce turške narodnosti, ki se gibljejo v Skupnosti, in za njihove družinske člane, ki prebivajo v Skupnosti.

2. Te določbe morajo delavcem turške narodnosti v skladu z režimom, ki bo določen, omogočiti seštevanje zavarovalnih obdobij ali obdobij zaposlitve v posameznih državah članicah za pridobitev starostne pokojnine, nadomestil za primer smrti in invalidskih pokojnin ter zdravstvene storitve za delavce in njihove družine, ki prebivajo v Skupnosti. Ti ukrepi držav članic ne zavezujejo, da upoštevajo obdobja, dopolnjena v Turčiji.

3. Navedeni ukrepi morajo zagotoviti, da se izplačajo družinski dodatki, če delavčeva družina prebiva v Skupnosti.

4. Omogočati morajo, da se v Turčijo prenesejo starostne pokojnine, nadomestila za primer smrti in invalidske pokojnine, pridobljene v skladu z ukrepi, sprejetimi po odstavku 2.

5. Ukrepi, predvideni v tem členu, ne vplivajo na pravice in obveznosti, ki izhajajo iz dvostranskih sporazumov, sklenjenih med Turčijo in državami članicami Skupnosti, če ti sporazumi zagotavljajo ugodnejše režime za turške državljane."

14 Člen 59 Dodatnega protokola določa:

„Turčija na področjih, zajetih s tem protokolom, ni deležna obravnave, ki je ugodnejša od tiste, ki jo države članice zagotavljajo druga drugi po [Pogodbi ES]."

– Sklep št. 3/80

15 Sklep št. 3/80, ki ga je Pridružitveni svet sprejel na podlagi člena 39 Dodatnega protokola, je namenjen usklajevanju sistemov socialne varnosti držav članic, da bi bili lahko turški delavci, ki so ali so bili zaposleni v eni ali več državah članicah Skupnosti, kot tudi njihovi družinski člani in preživeli člani, upravičeni do dajatev na tradicionalnih področjih socialne varnosti. Zato so določbe tega sklepa v bistvenem delu povzete v nekaterih določbah Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se giblje-jo v Skupnosti (UL L 149, str. 2).

16 Člen 2 Sklepa št. 3/80 z naslovom „Osebna veljavnost“ določa:

„Ta sklep se uporablja:

– za delavce, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic in ki so državljani Turčije,

– za družinske člane teh delavcev, ki prebivajo na ozemlju ene od držav članic,

– za preživele družinske člane teh delavcev.“

17 Člen 3(1) Sklepa št. 3/80 z naslovom „Enako obravnavanje“, ki povzema določbo člena 3(1) Uredbe št. 1408/71, določa:

„V skladu s posebnimi določbami tega sklepa imajo osebe s stalnim prebivališčem na ozemlju ene od držav članic, za katere se uporablja ta sklep, enake pravice in obveznosti po zakonodaji vsake države članice, kot državljani te države članice.“

18 Člen 4 Sklepa št. 3/80 z naslovom „Stvarna veljavnost“ v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Ta sklep se uporablja za vso zakonodajo v zvezi z naslednjimi področji socialne varnosti:

a) dajatve za bolezen in materinstvo;

b) invalidske dajatve, vključno s tistimi, ki so namenjene vzdrževanju ali izboljševanju možnosti pridobivanja zaslužka;

c) dajatve za starost;

d) dajatve za preživele osebe;

e) dajatve za nesreče pri delu in poklicne bolezni;

f) pomoči ob smrti;

g) dajatve za brezposelnost;

h) družinske dajatve.

2. Ta sklep se uporablja za vse splošne in posebne sisteme socialne varnosti, na podlagi plačevanja prispevkov ali brez njih […]“

19 Člen 6 Sklepa št. 3/80 z naslovom „Odpoved pogoju stalnega prebivališča […]“, ki ustreza členu 10 Uredbe št. 1408/71, v odstavku 1, prvi pododstavek, določa:

„Če ta sklep ne določa drugače, se denarne dajatve za invalidnost, starost in za preživele osebe ter pokojnine za nesreče pri delu ali poklicne bolezni, pridobljene po zakonodaji ene ali več držav članic, ne morejo zmanjšati, spremeniti, začasno ustaviti, odvzeti ali zapleniti zaradi tega, ker prejemnik prebiva v Turčiji ali na ozemlju druge države članice, kot je tista, v kateri se nahaja nosilec, ki je odgovoren za plačilo.“

20 Naslov III Sklepa št. 3/80, „Posebne določbe za različne kategorije dajatev“, po zgledu Uredbe št. 1408/71 vsebuje usklajevalne določbe zlasti v zvezi z invalidskimi dajatvami, dajatvami za starost in za smrt (pokojnine).

21 Člen 32 Sklepa št. 3/80 določa:

„Turčija in Skupnost vsaka v okviru svojih pristojnosti sprejmeta ukrepe, potrebne za izvajanje določb tega sklepa.“

22 Komisija Evropske skupnosti je 8. februarja 1983 predstavila predlog uredbe Sveta (EGS) za izvajanje Sklepa št. 3/80 (UL C 110, str. 1) v Evropski gospodarski skupnosti, v skladu s katerim bi se ta „uporabljal v Skupnosti“ (člen 1) in s katerim se določijo „nadaljnji izvedbeni ukrepi“.

23 Ta predlog kljub temu ni vodil k sprejetju uredbe Sveta Evropske unije.

Uredba št. 1408/71

24 Uredba št. 1408/71 vsebuje člen 3 z naslovom „Enako obravnavanje“, ki v odstavku 1 določa:

„Ob upoštevanju posebnih določb te uredbe imajo osebe s stalnim prebivališčem na ozemlju ene od držav članic, za katere se uporablja ta uredba, enake pravice in obveznosti po zakonodaji vsake države članice, kot državljani te države članice.“

25 V členu 4(1) in (2) te uredbe je njena stvarna veljavnost določena tako:

„1. Ta uredba se uporablja za vso zakonodajo v zvezi z naslednjimi področji socialne varnosti:

a) dajatve za bolezen in materinstvo;

b) invalidske dajatve, vključno s tistimi, ki so namenjene vzdrževanju ali izboljševanju možnosti pridobivanja zaslužka;

c) dajatve za starost;

d) dajatve za preživele osebe;

e) dajatve za nesreče pri delu in poklicne bolezni;

f) pomoči ob smrti;

g) dajatve za brezposelnost;

h) družinske dajatve.

2. Ta uredba se uporablja za vse splošne in posebne sisteme socialne varnosti, na podlagi plačevanja prispevkov ali brez njih […]“

26 Na podlagi člena 1, točka 2, Uredbe Sveta (EGS) št. 1247/92 z dne 30. aprila 1992 o spremembi Uredbe št. 1408/71 (UL L 136, str. 1), ki je začela veljati 1. junija 1992, je bil členu 4 Uredbe št. 1408/71 dodan nov odstavek 2a, ki določa:

„Ta uredba velja za posebne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki, ki so določeni z zakonodajo ali sistemi, ki niso navedeni v odstavku 1 ali izključeni na podlagi odstavka 4, pri čemer so te dajatve namenjene:

a) bodisi zagotavljanju dodatnega, nadomestnega ali pomožnega zavarovanja proti tveganju, ki ga pokrivajo veje socialnega zavarovanja iz odstavkov 1(a) do (h), ali

b) izključno posebni zaščiti za invalidne osebe.“

27 Navedeni člen 4(2) je bil spremenjen na podlagi člena 1, točka 2, Uredbe št. 647/2005, tako da zdaj določa:

„Ta člen se uporablja za posebne denarne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki, ki se dodelijo po pravnih predpisih, ki imajo zaradi svojega področja osebne veljavnosti, ciljev in/ali pogojev upravičenosti tako značilnosti zakonodaje socialne varnosti iz odstavka 1 kot tudi socialne pomoči.

‚Posebne denarne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki‘, so dajatve:

a) ki so namenjene:

i) zagotavljanju dodatnega, nadomestnega ali pomožnega zavarovanja proti tveganju, ki ga pokrivajo področja socialne varnosti iz odstavka 1 in ki osebam zagotavljajo minimalni dohodek za preživljanje ob upoštevanju gospodarskih in socialnih razmer v državi članici;

ali

ii) izključno posebni zaščiti za invalidne osebe, v tesni povezavi s socialnim okoljem te osebe v državi članici;

in

b) kadar financiranje poteka izključno iz obveznih davkov, namenjenih kritju splošnih javnih izdatkov, in pogoji za njihovo dodelitev in izračun niso odvisni od kakršnih koli prispevkov upravičenca. Vendar pa se dajatve, ki se izplačajo dodatno k prispevnim dajatvam, ne obravnavajo kot dajatve, za katere se plačujejo prispevki; in

c) ki so naštete v Prilogi IIa."

28 Člen 10(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71 določa:

„Kadar ta uredba ne določa drugače, se denarne dajatve za invalidnost, starost ter za preživele osebe, pokojnine za nesreče pri delu ali poklicne bolezni ter pomoči ob smrti, pridobljene po zakonodaji ene ali več držav članic, ne morejo zmanjšati, spremeniti, začasno ustaviti, odvzeti ali zapleniti zaradi tega, ker prejemnik stalno prebiva na ozemlju druge države članice, kot je tista, v kateri se nahaja nosilec, ki je odgovoren za plačilo."

29 Na podlagi člena 1, točka 4, Uredbe št. 1247/92 je bil v Uredbo št. 1408/71 vstavljen nov člen 10a, ki v odstavku 1 določa:

„Ne glede na določbe člena 10 in naslova III so osebam, za katere se ta uredba uporablja, zagotovljene posebne denarne dajatve, ki ne izhajajo iz prispevkov iz člena 4(2a), izključno na ozemlju države članice, v kateri stalno prebivajo, v skladu z zakonodajo te države, pri čemer so take dajatve navedene v Prilogi IIa. Take dajatve dodeli in zagotovi na lastne stroške nosilec v kraju stalnega prebivališča."

30 Na podlagi člena 1, točka 5, Uredbe št. 647/2005 je bil odstavek 1 navedenega člena 10a spremenjen tako, da zdaj določa:

„Določbe člena 10 in naslova III se ne uporabljajo za posebne denarne dajatve, za katere se ne plačuje prispevkov iz člena 4(2a). Osebe, za katere se ta uredba uporablja, prejemajo te dajatve izključno na ozemlju države članice, v kateri stalno prebivajo, v skladu z zakonodajo te države, v kolikor so take dajatve navedene v Prilogi IIa. Take dajatve na lastne stroške izplača nosilec v kraju stalnega prebivališča."

31 Člen 2(1) in (2) Uredbe št. 1247/92 določa:

„1. Uporaba člena 1 te uredbe nima za posledico odvzema dajatev, ki so bile zagotovljene, preden je ta uredba začela veljati, s strani pristojnih nosilcev držav članic v skladu s predpisi iz naslova III Uredbe […] št. 1408/71, na katero se nanašajo določila člena 10 te uredbe.

2. Uporaba člena 1 te uredbe nima za posledico zavrnitve zahteve prosilca ali upravičenca za posebne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki, ki so zagotovljene kot dodatek k pokojnini, če prosilec ali upravičenec izpolnjuje pogoje za zagotovitev te dajatve pred začetkom veljavnosti te uredbe, tudi če oseba prebiva na ozemlju države članice, ki ni pristojna država, pod pogojem, da je bila prošnja za dajatev vložena v petih letih od začetka veljavnosti te uredbe."

32 Postopek izvajanja Uredbe št. 1407/71 je določen z Uredbo Sveta (EGS) št. 574/72 z dne 21. marca 1972 (UL L 74, str. 1).

Nacionalna ureditev

33 Zakon, ki na Nizozemskem ureja zavarovanje zaposlenih delavcev za primer nezmožnosti za delo, je Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (zakon o splošnem zavarovanju za primer nezmožnosti za delo, v nadaljevanju: WAO), ki velja od leta 1966.

34 Toeslagenwet (zakon o dodatnih dajatvah, v nadaljevanju: TW) z dne 6. novembra 1986, ki je začel veljati 1. januarja 1987, se nanaša na osebe, ki iz sheme socialnega zavarovanja, kot je ta, ki se izvaja po WAO (na isti podlagi kot zlasti zavarovanja za primer brezposelnosti, bolezni in nesreče pri delu), prejemajo nadomestilo za izgubo dohodka, ki je nižje od minimalne plače – dodatno dajatev, namenjeno dvigu njihovega nadomestnega dohodka največ na raven minimalne plače, kakršna je predpisana na Nizozemskem. V času nastanka dejstev v postopku v glavni stvari je bila ta dodatna dajatev omejena na 30 % minimalne plače, tako da so imeli upravičenci, ki so prejemali invalidnino, nižjo od 70 % minimalne plače, skupno manjši dohodek od minimalne plače. Uwv na zahtevo zainteresirane osebe ugotovi obstoj pravice do dodatka v skladu s TW.

35 Z Wet beperking export uitkeringen (zakon o omejevanju izvoza dajatev, v nadaljevanju: BEU) z dne 27. maja 1999 je bil v TW vstavljen nov člen 4a, ki v odstavku 1 določa, da oseba, ki izpolnjuje pogojev za dodelitev prejemkov po tem zakonu, do njih

ni upravičena za obdobje, ko ne prebiva na Nizozemskem. Določeno je, da je izvoz zadevnih dajatev mogoč le, če dvostranski sporazum, sklenjen z državo stalnega prebivališča prosilca, zagotavlja pravilno izvajanje nizozemske zakonodaje.

36 Kot izhaja iz obrazložitvenega memoranduma BEU, je bil namen te spremembe TW nadomestiti načelo individualizacije z načelom teritorialnosti zaradi izboljšanja pogojev za spremljanje dajatev, dodeljenih upravičencem, ki prebivajo v tujini. V tem smislu se je nizozemski zakonodajalec v podporo omenjene spremembe skliceval tudi na naravo dodatnih dajatev, namenjenih zagotavljanju življenjskega minimuma na Nizozemskem, in dejstvo, da se te financirajo iz državnega proračuna.

37 Zgoraj omenjena sprememba TW je začela veljati 1. januarja 2000.

38 Vendar je bila vzpostavljena prehodna ureditev, v skladu s katero osebe, ki so na dan pred začetkom veljavnosti nove ureditve upravičene do dajatev po TW in ki na ta datum ne prebivajo na Nizozemskem:

„1. prejemajo [celoten] znesek, do katerega bi bile upravičene, če bi v prvem letu po začetku veljavnosti tega zakona [to je leta 2000] prebivale na Nizozemskem;

2. prejemajo dve tretjini zneska, do katerega bi bile upravičene, če bi na Nizozemskem prebivale v drugem letu po začetku veljavnosti tega zakona [to je leta 2001];

3. prejemajo ene tretjino zneska, do katerega bi bile upravičene, če bi na Nizozemskem prebivale v tretjem letu po začetku veljavnosti tega zakona [to je leta 2002].“

39 Za vsa naslednja leta se dajatve za osebe, ki ne prebivajo na Nizozemskem, popolnoma ukinejo.

40 Z Uredbo št. 647/2005 je bil TW, kakor je bil spremenjen leta 2000 z BEU, dodan na seznam v Prilogi IIa k Uredbi št. 1408/71, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1247/92, kjer so navedene posebne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki iz člena 4a Uredbe št. 1408/71 in za katere zahteva po možnosti izvoza iz člena 10 Uredbe št. 1408/71 v skladu z njenim členom 10a ne velja.

41 Pozneje je bila v TW v korist oseb, ki ne prebivajo na Nizozemskem, temveč v drugi državi članici Evropske unije, v državi znotraj Evropskega gospodarskega prostora ali v Švici, dodana nova prehodna določba z učinkom od 7. decembra 2006, v skladu s katero te osebe pod pogojem, da so na dan pred začetkom veljavnosti Uredbe št. 647/2005 upravičene do dajatev iz člena 10(1) Uredbe št. 1408/71,

– v letu 2007 prejemajo celoten znesek, do katerega bi bile upravičene, če bi prebivale na Nizozemskem;

– v letu 2008 prejemajo dve tretjini zneska, do katerega bi bile upravičene, če bi prebivale na Nizozemskem;

– v letu 2009 prejemajo eno tretjino zneska, do katerega bi bile upravičene, če bi prebivale na Nizozemskem.

42 Za navedene osebe se dajatev s 1. januarjem 2010 popolnoma ukine.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

43 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da so nasprotne stranke v postopku s pritožbo v glavni stvari (v nadaljevanju: nasprotne stranke v postopku v glavni stvari) turški državljani, ki so bili neko obdobje zaposleni na Nizozemskem.

44 Ti so zaradi invalidnosti pred letom 2000 zaprosili in pridobili pravico do dajatve na podlagi WAO, ki jo izplačuje nizozemska država.

45 Ker je bil znesek navedene dajatve nižji od minimalne plače, je bil nasprotnim strankam v postopku v glavni stvari na podlagi TW, kot je veljal pred letom 2000, dodeljen dodatek, ki naj bi jim zagotavljal raven dohodka, ki bi bila kar najbližje minimalni plači.

46 Nasprotne stranke v postopku v glavni stvari so se pozneje zaradi fizične nezmožnosti za delo vrnili v Turčijo k svojim družinam, pri čemer so v skladu s členom 39(4) Dodatnega protokola ohranili upravičenost do teh dveh dajatev. Plačilo je bilo vsakič

opravljeno v enem znesku, ne bi bila pri tem prikazana razlika med višino invalidske pokojnine in višino dodatka.

47 Po spremembi TW z BEU, ki je začela veljati 1. januarja 2000, so pristojni nizozemski organi na podlagi prehodne ureditve, opisane v točki 38 te sodbe, odločili, da se dodatek, ki jim je bil do tedaj izplačevan, postopoma ukine, in sicer po eno tretjino na leto od 1. januarja 2001 dalje.

48 Nasprotne stranke v postopku v glavni stvari so zoper to postopno ukinitev vložile tožbe.

49 Centrale Raad van Beroep je z odločbo z dne 14. marca 2003 odločil, da je z navedeno ukinitvijo kršena dolžnost glede dopustitve izvoza dajatev, ki je določena v členu 5(1) konvencije št. 118 o enakem obravnavanju državljanov in nedržavljanov na področju socialne varnosti, ki jo je v Ženevi 28. junija 1964 sprejela Mednarodna organizacija dela (v nadaljevanju: konvencija št. 118 MOD).

50 Uwv je 18. avgusta 2003 torej odločil, da se nasprotnim strankam v postopku v glavni stvari za obdobje od 1. januarja 2001 do 30. junija 2003 dodeli celoten dodatek. S 1. julijem 2003 pa jim je bilo izplačilo dodatka nepreklicno ukinjeno.

51 Ugovori nasprotnih strank v postopku v glavni stvari zoper te odločbe o ukinitvi so bili zavrnjeni.

52 Rechtbank te Amsterdam je s sodbama z dne 19. marca 2004 in 23. avgusta 2004 odločilo, da so tožbe nasprotnih strank v postopku v glavni stvari utemeljene, in je navedene odločbe razveljavilo, ker je menilo, da ukinitev dodatka, do katerega so bile navedene stranke upravičene, ni v nasprotju samo s členom 5(1) konvencije št. 118 MOD, temveč tudi s členom 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80 in načelom prepovedi diskriminacije na podlagi državljanstva iz člena 14 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane dne 4. novembra 1950 v Rimu (v nadaljevanju: EKČP) v povezavi s členom 1 Dodatnega protokola k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisanega dne 20. marca 1952 v Parizu (v nadaljevanju: Prvi dodatni protokol), kot tudi s členom 26 Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah, ki ga je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela 16. decembra 1966 in ki je začel veljati 23. marca 1976.

53 Uwv je pri Centrale Raad van Beroep zoper navedene sodbe vložil pritožbo.

54 Centrale Raad van Beroep pa se – potem ko je tako kot Rechtbank te Amsterdam in brez nasprotovanja strank postopka pred njim ugotovilo, da je treba dodatek, ki se izplačuje na podlagi WAO in katerega dodelitev ni odvisna od posamične presoje osebnih potreb prosilca, obravnavati enako kot dajatev za invalidnost iz člena 4(1)(b) Sklepa št. 3/80, zaradi česar spada pod njegovo stvarno veljavnost – po eni strani vseeno sprašuje glede neposrednega učinka in obsega člena 6(1), prvi pododstavek, tega sklepa, ki pogoj stalnega prebivališča absolutno prepoveduje, glede na to, da je bila Uredba št. 1408/71 po sprejetju Sklepa št. 3/80 spremenjena, tako da ta prepoved za posebne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki, pod določenimi pogoji ne velja.

55 Po drugi strani se predložitvenemu sodišču porajajo dvomi glede razlage načela prepovedi diskriminacije na podlagi državljanstva v okviru Pridružitvenega sporazuma EGS-Turčija.

56 Glede na navedeno – kot je že odločilo Rechtbank te Amsterdam – se na pravilo enakega obravnavanja, določeno v členu 3(1) Sklepa št. 3/80, ni mogoče sklicevati, ker se ta določba uporablja samo za „osebe, ki prebivajo na ozemlju ene od držav članic“, medtem ko imajo nasprotne stranke v postopku v glavni stvari zdaj stalno prebivališče v Turčiji. Vendar bi bil položaj drugačen glede na člen 9 Pridružitvenega sporazuma, ki ne vsebuje podobnega pridržka.

57 Med strankami v postopku v glavni stvari ni sporno, da ima navedeni člen neposredni učinek. Iz ustaljene sodne prakse izhaja tudi, da ne prepoveduje le neposredne diskriminacije na podlagi državljanstva, temveč tudi vse posredne oblike diskriminacije, ki z uporabo drugih razlikovalnih meril dejansko pripeljejo do istega rezultata.

58 Centrale Raad van Beroep v tem primeru ugotavlja obstoj dveh različnih oblik posrednega razlikovanja na podlagi državljanstva, ki izhaja iz člena 4a TW, ki ju je treba glede njune morebitne upravičenosti presojati ločeno.

59 Prvič, verjetno je, da bo upravičencev, ki imajo drugo državljanstvo od nizozemskega in med katerimi je veliko turških državljanov, ki ne bodo več upravičeni do dodatka po TW, ker ne prebivajo več na Nizozemskem, več od upravičencev z nizozemskim državljanstvom, ki bodo večinoma še naprej prebivali na Nizozemskem.

60 Kraljevina Nizozemska odpravo možnosti izvoza dodatka v skladu s TW utemeljuje z njegovim domnevno problematičnim spremljanjem za namene preverjanja osebnih in premoženjskih razmer upravičencev, ki ne prebivajo na Nizozemskem, s financiranjem tega dodatka iz državnega proračuna, z željo nacionalnega zakonodajalca vrniti se na primarni namen socialnih zavarovanj, ki je dodelitev finančne pomoči prebivalcem, in s specifičnostjo TW, katerega namen je dopolniti dajatev socialne varnosti tako, da doseže minimalno plačo na Nizozemskem.

61 V zvezi s pogoji za spremljanje predložitveno sodišče poudarja obstoj dvostranskega sporazuma, sklenjenega z Republiko Turčijo, ki v tej državi zagotavlja možnosti za nadzor. Centrale Raad van Beroep se zato sprašuje, ali so lahko drugi vzroki, povezani predvsem s finančnimi razlogi, zadostna utemeljitev za različno obravnavanje, ki se obravnava v postopku pred tem sodiščem.

62 Drugič, obstajalo bi posredno razlikovanje na podlagi državljanstva, saj je bilo izplačevanje dodatka nasprotnim strankam v postopku v glavni stvari popolnoma ukinjeno s 1. julijem 2003, ker prosilci prebivajo v Turčiji, medtem ko se je prehodna ureditev za postopno ukinitev tega dodatka upravičencem, ki so državljani ene od držav članic Unije in nekaterih tretjih držav, vendar ki prebivajo na ozemlju Unije, začela izvajati šele leta 2007.

63 Uwv naj bi v okviru tega trdil, da je treba zadevno razlikovanje analizirati ob upoštevanju omejenih ciljev Pridružitvenega sporazuma, ki sestojijo iz postopnega uresničevanja prostega gibanja turških delavcev ter neprekinjene in uravnotežene krepitve gospodarskih odnosov med državami članicami in Turčijo. Členu 9 Pridružitvenega sporazuma zato ni mogoče pripisati enakega obsega, kot ga ima člen 12 ES.

64 Predložitveno sodišče pa vseeno dvomi, da ta razlog pomeni zadostno utemeljitev za ugotovljeno različno obravnavo. Dodaja, da v okviru razlage člena 9 Pridružitvenega sporazuma želi tudi pojasnitev glede ustreznih elementov, ki bi mu omogočili presoditi skladnost zadevne nacionalne zakonodaje s temeljnimi pravicami, katerih spoštovanje zagotavlja Sodišče, kot so tiste, ki jih zagotavljata EKČP in Prvi dodatni protokol.

65 V teh okoliščinah je Centrale Raad van Beroep prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali člen 6(1)[, prvi pododstavek,] Sklepa št. 3/80 zaradi svojega besedila ter smisla in namena Sklepa št. 3/80 ter [Pridružitvenega] sporazuma vsebuje jasno in nedvoumno obveznost, katere izpolnitev ali katere učinek nista odvisni od sprejetja nadaljnjega akta, tako da lahko ta določba učinkuje neposredno?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

a) Ali je pri uporabi člena 6(1) Sklepa št. 3/80 treba kakor koli upoštevati spremembe Uredbe št. 1408/71, kot so bile določene po 19. septembru 1980 glede posebnih dajatev, za katere se ne plačujejo prispevki?

b) Ali ima v zvezi s tem kakršen koli pomen člen 59 Dodatnega protokola k Pridružitvenem sporazumu?

3. Ali je treba člen 9 Pridružitvenega sporazuma razlagati tako, da nasprotuje uporabi zakonske določbe države članice, kot je člen 4a nizozemskega TW, ki vodi do posredno različnega obravnavanja zaradi državljanstva,

   – prvič, ker je zaradi nje manj oseb z nizozemskim, več pa tistih z državljanstvom, ki ni nizozemsko – med njimi velika skupina turških državljanov – ki nimajo (več) pravice do dodatka, ker ne prebivajo več na Nizozemskem;

   – in drugič, ker so se z njo dodatne dajatve turškim državljanom, ki prebivajo v Turčiji, ukinile s 1. julijem 2003, medtem ko so se dodatne dajatve osebam z državljanstvom države članice EU in tretjih držav, če prebivajo na ozemlju EU, začele (postopoma) ukinjati s 1. januarjem 2007?

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

66 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem sprašuje, ali ima člen 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80 v državah članicah neposredni učinek.

67 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je treba določbo sporazuma, ki ga Skupnost sklene s tretjimi državami, šteti za določbo z neposrednim učinkom, če glede na njeno besedilo ter tudi predmet in naravo tega sporazuma vsebuje jasno in nedvoumno obveznost, katere izpolnitev ali učinki niso odvisni od sprejetja nadaljnjega predpisa. Enaki pogoji se uporabijo pri ugotavljanju, ali imajo lahko določbe Pridružitvenega sveta neposredni učinek (glej zlasti sodbo z dne 4. maja 1999 v zadevi Sürül, C-262/96, Recueil, str. I-2685, točka 60 in navedena sodna praksa).

68 Besedilo člena 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80 državam članicam z jasnimi, nedvoumnimi in nepogojnimi izrazi prepoveduje zmanjšati, spremeniti, začasno ustaviti, odvzeti ali zapleniti dajatve, ki jih našteva ta določba, ker upravičenec prebiva v Turčiji ali na ozemlju druge države članice, kot je tista, v kateri je nosilec, ki je odgovoren za plačilo.

69 Kot je pravilno poudarila Evropska komisija, to pravilo nalaga obveznost natančnega rezultata, in sicer prepoved kakršnih koli omejitev glede izvoza pravic, ki so jih v skladu z zakonodajo ene od držav članic pridobili zadevni turški državljani. Posameznik se zato na takšno obveznost lahko sklicuje pred nacionalnim sodiščem ter od tega zahteva neuporabo določb iz ureditve države članice, ki so v nasprotju s to obveznostjo, ne da bi bilo za to potrebno sprejetje dodatnih izvedbenih ukrepov (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Sürül, točka 63).

70 Člen 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80 je tako očitno po naravi drugačen od tehničnih določb za usklajevanje različnih nacionalnih zakonodaj na področju socialne varnosti, kot so pravila iz členov 12 in 13 tega sklepa, ki ju je Sodišče obravnavalo v zadevi Taflan-Met in drugi, v kateri je bila izrečena sodba z dne 10. septembra 1996 (C-277/94, Recueil, str. I-4085), in glede katerih je odločilo, da na ozemlju držav

članic nimata neposrednega učinka, dokler Svet ne sprejme nujno potrebnih dodatnih izvedbenih ukrepov.

71 Zgornje razlage ne omaja dejstvo, da člen 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80 določa, da v njem navedena prepoved pogojev stalnega prebivališča učinkuje, „razen če ta sklep ne določa drugače“. Pravzaprav glede tega zadošča poudariti, da ta sklep ne določa nobene izjeme ali omejitve glede prepovedi pogoja stalnega prebivališča, določene v tej določbi.

72 Poleg tega ugotovitve, da lahko člen 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80 neposredno ureja položaj posameznikov, iz istih razlogov, kot so navedeni v točkah od 70 do 72 zgoraj navedene sodbe Sürül, ne izpodbije preučitev namena in narave Pridružitvenega sporazuma, na katerega se ta določba nanaša.

73 Torej člen 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80 uvaja specifično in brezpogojno pravilo, ki je dovolj določno, da ga lahko uporabi nacionalno sodišče, in zato lahko ureja pravni položaj posameznikov.

74 Zato je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80 razlagati tako, da ima neposredni učinek, tako da imajo turški državljani, za katere ta določba velja, pravico sklicevati se nanjo neposredno pred sodišči držav članic, da bi izključili uporabo pravil notranjega prava, ki so v nasprotju z njo.

Drugo vprašanje

75 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80 razlagati tako, da nasprotuje pravilu države članice, kakršno je to iz člena 4a TW, saj ukinja dodatek, dodeljen v skladu z nacionalno zakonodajo, ker upravičenci do tega dodatka ne prebivajo več na ozemlju te države.

76 V zvezi s tem je treba opozoriti, da člen 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80 glede dajatev socialne varnosti, ki jih ureja in med katerimi so denarne dajatve za invalidnost, določa načelo prepovedi pogojev stalnega prebivališča.

77 Kakor je razvidno iz predložitvene odločbe, med strankami v postopku v glavni stvari ni sporno, da je treba socialno dajatev, kot je dodatek, izplačan v okviru sheme socialnega zavarovanja, kakršna je vzpostavljena po WAO, v smislu člena 4(1)(b) Sklepa št. 3/80 obravnavati enako kot dajatev za invalidnost, zaradi česar spada pod stvarno veljavnost člena 6(1), prvi pododstavek, tega sklepa.

78 Poleg tega ni sporno, da so nasprotne stranke v postopku v glavni stvari turški državljani, ki so zakonito prebivali in delali na ozemlju države članice. Po nekem obdobju zaposlitve so v skladu s predpisi države članice gostiteljice pridobili pravico do socialnih dajatev. V tem primeru je šlo za invalidsko pokojnino, ker osebe niso bile zmožne še naprej delati, in za dodatek, določen s TW, saj je bil znesek pokojnine, do katere so bili upravičeni, manjši od minimalne plače. Ti dajatvi sta jim bili v skladu

s členom 39(4) Dodatnega protokola, ki določa možnost izvoza pokojnin in dajatev za starost, invalidnost ter smrt, pridobljenih v državah članicah, nekaj časa dejansko izplačevani tudi po vrnitvi v Turčijo.

79 V teh okoliščinah spadajo nasprotne stranke v postopku v glavni stvari – glede na to, da so delavci turške narodnosti, ki so prejemniki denarnih dajatev za invalidnost, pridobljenih v skladu z zakonodajo države članice, ki zdaj prebivajo v Turčiji – v okvir osebne veljavnosti člena 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80.

80 Treba je dodati, kot je že bilo navedeno v točki 71 te sodbe, da Sklep št. 3/80 ne določa nobene izjeme ali omejitve glede prepovedi pogojev stalnega prebivališča, določene v njegovem členu 6(1), prvi pododstavek.

81 Glede na navedeno so za uporabo člena 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80 v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, izpolnjene vse predpostavke.

82 Torej se lahko turški državljani kot nasprotne stranke v postopku v glavni stvari pri zahtevi, da se jim dodatek, ki ga prejemajo v skladu WAO, še naprej izplačuje v Turčiji, utemeljeno opirajo na člen 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80.

83 Na zgornjo ugotovitev ne vpliva dejstvo, da se glede socialne dajatve, kakršen je dodatek po WAO, veljavna ureditev po Uredbi št. 1408/71 razlikuje od tiste po Sklepu št. 3/80.

84 Uredba št. 1408/71 je bila namreč po sprejetju Uredbe št. 1247/92 spremenjena. Tako so bile denarne dajatve, ki so enake vrste kot dodatek in za katere se ne plačujejo prispevki, z začetkom veljavnosti te uredbe 1. junija 1992 v skladu s členom 4(2a)(a) Uredbe št. 1408/71 izrecno vključene v okvir njene stvarne veljavnosti.

85 Prav tako je bil z Uredbo št. 1247/92 z veljavnostjo od istega dne dalje v Uredbo št. 1408/71 vstavljen nov člen 10a, ki vnaša izjemo od dolžnosti izvoza dajatev, določenih v njenem členu 10(1).

86 TW, kakor je bil spremenjen leta 2000 z BEU, je bil z Uredbo št. 647/2005 tudi dodan na seznam v Prilogi IIa k Uredbi št. 1408/71, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1247/92, kjer so navedene posebne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki iz člena 4a Uredbe št. 1408/71 in za katere obveznost izvoza iz člena 10 te uredbe v skladu z njenim členom 10a ne velja.

87 Kraljevina Nizozemska je na podlagi tega nadaljevala ukinjanje dodatka, ki ga je prej določal TW, za državljane Unije, kadar upravičenci ne prebivajo na nizozemskem ozemlju.

88 Vendar položaja, v katerem so nekdanji turški delavci migranti, ki so se vrnili v Turčijo, v skladu s členom 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80 še naprej upravičeni do socialne dajatve, kot je obravnavani dodatek, medtem ko se ta ukine za državljane Unije, ki ne prebivajo na ozemlju države članice, v takih okoliščinah, kakršne so v postopku v glavni stvari, ni mogoče obravnavati kot neskladnega z zahtevami člena 59

Dodatnega protokola, v skladu s katerimi turški državljani ne smejo biti postavljeni v boljši položaj kakor državljani Unije (glej v tem smislu zlasti sodbo z dne 19. februarja 2009 v zadevi Soysal in Savatli, C-228/06, ZOdl., str. I-1031, točka 61).

89 Po eni strani člen 39(4) Dodatnega protokola dejansko izrecno omogoča izvoz nekaterih dajatev socialnega varstva – med njimi starostnih in invalidskih pokojnin, ki so jih turški delavci pridobili na podlagi zakonodaje ene ali več držav članic – v Turčijo.

90 Po drugi strani pa prva alinea člena 2 Sklepa št. 3/80 na področje uporabe tega sklepa vključuje turške delavce, za katere – brez dodatnih pojasnil – „velja“ zakonodaja ene ali več držav članic, medtem ko se v drugi alinei tega člena za družinske člane teh delavcev zahteva, da „prebivajo na ozemlju ene od držav članic“.

91 Poleg tega, če bi se v okviru Sklepa št. 3/80 glede posebnih dajatev, za katere se ne plačujejo prispevki, uporabila ureditev, kot velja na podlagi Uredbe št. 1408/71, bi to pomenilo spremembo tega sklepa, medtem ko je takšna sprememba v skladu s členoma 8 in 22 Pridružitvenega sporazuma v izključni pristojnosti Pridružitvenega sveta.

92 Nazadnje je treba ugotoviti, da so se nasprotne stranke v postopku v glavni stvari po tem, ko so v državi članici gostiteljici utrpele invalidnost, vrnile v Turčijo.

93 Vendar turški državljan, ki je bil vključen v zakoniti trg dela v državi članici gostiteljici v smislu člena 6 Sklepa št. 1/80 z dne 19. septembra 1980 o razvoju pridružitve, ki ga je sprejel Pridružitveni svet, ustanovljen s Pridružitvenim sporazumom, v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča na podlagi tega sklepa ne more uveljavljati pravice

do nadaljnjega prebivanja na ozemlju te države, potem ko je zaradi nesreče pri delu postal trajno nezmožen za delo in bil dokončno izločen s trga dela (glej sodbo z dne 6. junija 1995 v zadevi Bozkurt, C-434/93, Recueil, str. I-1475, točka 42).

94 V takih okoliščinah ni mogoče veljavno trditi, da so osebe po lastni volji in brez upravičenih razlogov zapustile ozemlje države članice gostiteljice ter da je tako ravnanje povzročilo izgubo pravic, ki jih imajo po Sporazumu EGS-Turčija (glej zlasti sodbo z dne 4. februarja 2010 v zadevi Genc, C-14/09, ZOdl., str. I-931, točka 42).

95 Zato položaja nekdanjih turških delavcev migrantov, kot so nasprotne stranke v postopku v glavni stvari – zato ker so se po izgubi pravice do bivanja v državi članici gostiteljici, ker so v njej utrpeli invalidnost, vrnili v Turčijo – za potrebe uporabe člena 59 Dodatnega protokola ni mogoče koristno primerjati s položajem državljanov Unije, saj se lahko ti kot imetniki pravice do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki tako ohranijo tudi pravico do prostega prebivanja na ozemlju države članice, ki dodeljuje zadevno dajatev, po eni strani odločijo zapustiti ozemlje te države, s čimer izgubijo pravico do obravnavanega dodatka, po drugi strani pa imajo pravico, da se v zadevno državo članico kadar koli vrnejo (glej po analogiji sodbi z dne 18. julija 2007 v zadevi Derin, C-325/05, ZOdl., str. I-6495, točka 68, in z dne 22. decembra 2010 v zadevi Bozkurt, C-303/08, ZOdl., str. I-13445, točka 45).

96 Ob upoštevanju vseh zgoraj navedenih razlogov je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80 razlagati tako, da v okoliščinah, kakršne so te v zadevi v glavni stvari, nasprotuje ureditvi države članice, ki kot člen 4a TW za nekdanje turške delavce migrante, ki so se po izgubi pravice do bivanja v državi članici gostiteljici, ker so v njej utrpeli invalidnost, vrnili v Turčijo, ukinja pravico do dajatve, kot je dodatek, dodeljen na podlagi nacionalne zakonodaje.

Tretje vprašanje

97 Tretje vprašanje, ki ga je zastavilo predložitveno sodišče, se v primeru, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v bistvu nanaša na načelo enakega obravnavanja, kot je določeno v členu 9 Pridružitvenega sporazuma in ki prepoveduje vsakršno diskriminacijo na podlagi državljanstva „brez poseganja v posebne določbe, ki bodo morda še sprejete na podlagi člena 8 [s strani Pridružitvenega sveta]“ tega sporazuma.

98 Člen 3(1) Sklepa št. 3/80 v skladu s sodno prakso Sodišča pomeni izvedbo in konkretizacijo – na področju socialne varnosti – splošnega načela prepovedi diskriminacije na podlagi državljanstva, določenega v členu 9 Pridružitvenega sporazuma (glej zgoraj navedeno sodbo Sürül, točka 64, ter sodbi z dne 14. marca 2000 v združenih zadevah Kocak in Örs, C-102/98 in C-211/98, Recueil, str. I-1287, točka 36, in z dne 28. aprila 2004 v zadevi Öztürk, C-373/02, Recueil, str. I-3605, točka 49).

99 Kot je razvidno iz besedila člena 3(1) Sklepa št. 3/80, se ta člen uporablja „v skladu s posebnimi določbami tega sklepa“.

100 Vendar člen 6(1), prvi pododstavek, tega sklepa vsebuje tako posebno določbo, o obsegu katere je Sodišče že odločilo v okviru prvega in drugega vprašanja.

101 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da se člen 9 Pridružitvenega sporazuma ne uporabi v položaju, kakršen je ta v zadevi v glavni stvari.

Stroški

102 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. **Člen 6(1), prvi pododstavek, Sklepa Pridružitvenega sveta št. 3/80 z dne 19. septembra 1980 o uporabi sistemov socialne varnosti držav članic Evropske skupnosti za turške delavce in člane njihovih družin je treba razlagati tako, da ima neposredni učinek, tako da imajo turški državljani, za katere ta določba velja, pravico sklicevati se nanj neposredno pred sodišči držav članic, da bi izključili uporabo pravil notranjega prava, ki so v nasprotju z njo.**

2. **Člen 6(1), prvi pododstavek, Sklepa št. 3/80 je treba razlagati tako, da v okoliščinah, kakršne so te v zadevi v glavni stvari, nasprotuje ureditvi države članice, ki kot člen 4a zakona o dodatnih dajatvah (Toeslagenwet) z dne 6. novembra 1986 za nekdanje turške delavce migrante, če se po izgubi pravice do bivanja v državi članici gostiteljici, ker so v njej utrpeli invalidnost, vrnejo v Turčijo, ukinja pravico do dajatve, kot je dodatek k invalidski pokojnini, dodeljen na podlagi nacionalne zakonodaje.**

3. Člen 9 Sporazuma o pridružitvi med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo, ki so ga Republika Turčija na eni strani ter države članice EGS in Skupnost na drugi strani podpisale v Ankari 12. septembra 1963 ter je bil v imenu Skupnosti sklenjen, odobren in potrjen s Sklepom Sveta z dne 23. decembra 1963 (64/732/EGS), se ne uporabi v položaju, kakršen je ta v zadevi v glavni stvari.

Podpisi